

Sygn. akt VIII U 586/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia (del.) Magdalena Kimel
Protokolant	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2020 r. w Gliwicach

sprawy I. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o rekompensatę

na skutek odwołania I. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 8 stycznia 2020 r. **nr** (...)

z dnia 12 lutego 2020 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje odwołującej I. H. prawo do rekompensaty od dnia 1 grudnia 2019r.

(-) sędzia del. Magdalena Kimel

Sygn. akt. VIII U 586/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 8 stycznia 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. rozliczył zaliczkę na poczet przysługującej ubezpieczonej I. H. emerytury i równocześnie ustalił jej ostateczną wysokość, bez uwzględnienia rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Następnie decyzją z 12 lutego 2020r., organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od obu powyższych decyzji, ubezpieczona domagała się ich zmiany poprzez przyznanie prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych i następnie jej uwzględnienia przy wyliczaniu wysokości przyznanej emerytury. Podniosła, że zgodnie z przedłożonymi przez nią świadectwami i zaświadczeniami oraz zeznaniami świadków, o przesłuchanie których wnosila, wykonywała pracę w warunkach szczególnych w okresie

zatrudnienia w (...) Uniwersytecie Medycznym w K. od 1 marca 1990r. do 4 września 2007r. Tym samym, w ocenie odwołującej, spełnia ona warunki do przyznania jej prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonych decyzji. Równocześnie ZUS wskazał, że nie uwzględnił rekompensaty o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 965 ze zm.), argumentując iż ubezpieczona nie udowodniła na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, bowiem w ocenie ZUS nie wykazała żadnego okresu takiej pracy. Do pracy takiej nie zaliczono bowiem okresu zatrudnienia od 1 marca 1990r. do 4 września 2007r. w charakterze laboranta na stanowisku starszego technika w laboratorium (...) w K., bowiem stanowisko to nie zostało wymienione w wykazie.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona I. H., urodzona (...), od 1 grudnia 2019r. jest uprawniona do emerytury na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2020r. poz. 53 ze zm.), przyznanej decyzją z 11 grudnia 2019r.

Ubezpieczona 60 lat ukończyła (...)

Decyzją z dnia 11 grudnia 2019r. (...) Oddział w Z. przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym od 1 grudnia 2019r. ZUS przy wyliczaniu wysokości tego świadczenia nie uwzględnił rekompensaty o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 1924 ze zm.).

W dniu 30 grudnia 2019r., ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o przeliczenie jej emerytury z uwzględnieniem rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Do wniosku tego dołączyła również świadectwo pracy potwierdzające zakończenie przez nią zatrudnienia.

Decyzją z 8 stycznia 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. rozliczył zaliczkę na poczet przysługującej ubezpieczonej I. H. emerytury i równocześnie ustalił jej ostateczną wysokość, bez uwzględnienia rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Następnie 29 stycznia 2020r., odwołująca ponownie wystąpiła do organu rentowego o przeliczenie jej emerytury z uwzględnieniem rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Zaskarżoną decyzją z 12 lutego 2020r., organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, o której mowa w art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd ustalił, że ZUS nie zaliczył odwołującej do pracy w warunkach szczególnych żadnego okresu zatrudnienia. W szczególności do pracy takiej nie zaliczono okresu zatrudnienia od 1 marca 1990r. do 4 września 2007r. na stanowisku starszego technika w laboratorium (...) w K.- Katedra i Zakład (...) Wydziału Lekarskiego, ze względu na rozbieżność w zapisach pomiędzy świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych, gdzie wskazano, że w tym czasie ubezpieczona była zatrudniona na stanowisku starszego technika, a zapisami zarządzenia resortowego, gdzie stanowiska takiego nie przewidziano, pod pozycją wskazaną w świadectwie pracy.

Na okoliczność wykonywania pracy w warunkach szczególnych w trakcie zatrudnienia w laboratorium (...) w K., odwołująca przedłożyła świadectwo pracy z 23 stycznia 2020r., w treści którego wskazano, iż była zatrudniona u tego pracodawcy w okresie od 1 marca 1990r. do 27 grudnia 2019r. Pracodawca w świadectwie tym potwierdził też ubezpieczonemu wykonywanie stale i w pełnym wymiarze, pracy w warunkach szczególnych, w okresie od 1 marca 1990r. do 4 września 2007r., na stanowisku starszego technika, wykonując pracę w prosektoriach i zakładach anatomopatologicznych, histopatologicznych i medycyny sądowej, tj. prace wymienione w wykazie A, dział XII poz.

3 pkt 5 zarządzenia nr 37 Ministra Nauki, Szkolnictwa wyższego i Techniki z 25 października 1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu nauki, szkolnictwa wyższego i techniki.

W postępowaniu przed Sądem ubezpieczona, domagała się uznania z pracę w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 1 marca 1990r. do 4 września 2007r., na stanowisku starszego technika w laboratorium (...) w K..

W toku procesu Sąd ustalił, iż w ramach (...) w K., funkcjonowały laboratoria posiadające liczne pracownice zajmujące się przygotowaniem i badaniem próbek tkanek i płynów ustrojowych. W skład Katedry i Zakładu (...) Wydziału Lekarskiego (...) wchodziły pracownice: histopatologii, oligobiopsji, cytologii, immunohistochemii. Odwołująca wykonywała pracę w każdej pracowni, a od 1995 roku pracowała głównie w pracowni immunohistochemii.

(...) histopatologii zajmowała się opracowywaniem dużych materiałów operacyjnych, oligobiopsji – opracowaniem drobnych materiałów operacyjnych, cytologii- opracowaniem wszystkich płynów ustrojowych, immunohistochemii – opracowaniem do badania tkanek pod kątem nowotworów.

Materiał do badań przychodził w formie nieobrobionej zabezpieczony wyłącznie formaliną. Z tego tytułu istniało narażenie na oddziaływanie patogenów zawartych w tych próbkach. Po przyjęciu ww. materiałów przez laboratorium zachodziła potrzeba przygotowania próbek do badań oraz ich utrwalenia i ewentualnie zabarwienia, w celu wyostrzenia kontrastów. W szczególności próbki tkanek, po przyjęciu do laboratorium podlegały tzw. odwodnieniu, tj. wyparciu z nich wody, poprzez napuszczanie różnego rodzaju preparatami chemicznymi, jak wysoce stężony alkohol, następnie aceton i ksylen. Tak przygotowane próbki zatapiane były następnie w blokach parafinowych. Zatopione w bloczkach parafinowych próbki były krojone na cienkie warstwy nadające się do umieszczenia w szklach mikroskopowych. Przed umieszczeniem preparatu w takim szkle, podlegał on barwieniu specjalnymi barwnikami, w celu wyostrzenia kontrastów i poprawy jakości. Po barwieniu próbki, w celu ich utrwalenia, pokrywane były tzw. balsamem kanadyjskim, który był specjalnym preparatem chemicznym. Wszystkie opisane powyżej procesy przygotowania preparatów do badań, odbywały się w sposób niezautomatyzowany, tj. wykonywane były ręcznie przez personel poszczególnych pracowni laboratorium. Wiązało się to z pracą w bezpośrednim narażeniu na patogeny zawarte w próbkach, jak również niekorzystne oddziaływanie wszystkich używanych preparatów chemicznych, z których niektóre posiadały działanie trujące dla organizmu, z kolei inne były rakotwórcze.

W okresie od 1 marca 1990r. do 27 grudnia 2019r., ubezpieczona pracowała w laboratorium (...) w K.. Pracodawca powierzył jej stanowisko starszego technika. Faktycznie jednak od początku zatrudnienia w tym laboratorium, odwołująca codziennie przez pełne dniówki robocze, tj. w obowiązującym ją czasie pracy na zajmowanym stanowisku, wykonywała wszystkie czynności związane z przygotowaniem preparatów do badań mikroskopowych, które opisano powyżej. W tym czasie pracowała w narażeniu na szkodliwy wpływ patogenów chorobotwórczych pochodzących z przygotowanych próbek tkanek i płynów ustrojowych, jak również trujący i rakotwórczy wpływ używanych przez nią chemikaliów stosowanych przy obróbce próbek do badań.

Sąd ustalił, że każdy laborant, w tym również odwołująca, oprócz opracowywania ww. próbek i preparatów, zobowiązany był również do wypełniania związanej z tym dokumentacji na papierze i w systemie komputerowym. Czynności te wykonywane były jednak bądź to w czasie oczekiwania na upływ czasu w trakcie którego winien zadziałać poszczególny preparat używany w procesie przygotowywania próbek, bądź też po zakończeniu pięciogodzinnego czasu pracy przy obróbce próbek.

Dodatkowo Sąd ustalił, że czas pracy laborantów przy opracowywaniu preparatów do badań, ze względu na szkodliwe oddziaływanie środowiska pracy, wynosił 5 godzin w ciągu dniówki roboczej. W pozostałym czasie zajmowali się oni pracą z dokumentacją.

Od 5 września 2007r., odwołująca w ramach laboratorium zaprzestała pracy w jego pracowniach zajmujących się opracowywaniem preparatów do badań, bowiem od tej daty przeniesiona została do sekretariatu laboratorium. Od

tego czasu nie wykonywała już prac związanych z przygotowaniem próbek do badań mikroskopowych, a zajęła się wyłącznie pracami administracyjnymi z dokumentacją.

Razem z ubezpieczoną w spornym okresie pracowały A. W. – starszy technik i specjalista chemik, L. G. – (...) – technik, współpracujące stale z ubezpieczoną w laboratorium i podobnie jak ona przygotowujące preparaty do badań.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, zeznań świadków A. W., L. G. i T. W. (k.33-37) oraz zeznań odwołującej (k.38-39), a także jej akt osobowych, dołączonych do akt niniejszej sprawy.

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i spójny, a tym samym za wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz na rozstrzygnięcie sprawy. W szczególności Sąd dał w pełni wiarę zeznaniom świadków i samej ubezpieczonej, gdyż są spójne, przekonywujące i wzajemnie się potwierdzają, a nadto znajdują potwierdzenie w dokumentacji osobowej odwołującej.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21, ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2019r., poz. 1924 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Bezspornie I. H. jest uprawniona do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2020r. poz. 53 ze zm.), jednocześnie nie występowała o ustalenie uprawnień do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła uprawnień ubezpieczonej do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c ustawy (art. 21 ust. 1).

Wprawdzie w ust. 2 wyraźnie zastrzeżono, że prawo do rekompensaty nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jednak w ocenie Sądu w przepisie tym chodzi niewątpliwie o emeryturę wcześniejszą przyznaną na podstawie przepisów tej ustawy. Odmienne rozumienie tego przepisu, tj. uznanie, że rekompensata powyższa nie przysługuje również w wypadku przyznania prawa do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, prowadziłoby do uznania, że art. 21, ust. 1 jest przepisem martwym, gdyż brak byłoby kategorii osób spełniających kryteria do uzyskania przedmiotowej rekompensaty. Należy zatem kierować się wykładnią celowościową i uznać, że racjonalny ustawodawca w żadnym wypadku nie dążyłby do stworzenia przepisu, który nie miałby podstaw do funkcjonowania w obrocie prawnym.

Zatem przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008r.
- w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., a przed dniem 1 stycznia 1969r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;

- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Materiał bezspornie wskazuje, iż odwołująca niewątpliwie, nie spełniała też przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej, gdyż nieprzerwanie do grudnia 2019r., pozostawała w zatrudnieniu.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczoną wymaganego 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem ZUS nie uznał za udowodnione żadnego okresu takiej pracy.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że ubezpieczona posiada wymagany 15 letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczona wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace w szczególnych warunkach w okresie zatrudnienia w laboratorium (...) w K. od 1 marca 1990r. do 4 września 2007r. na stanowisku starszego technika.

U wymienionego powyżej pracodawcy ubezpieczona od 1 marca 1990r. do 4 września 2007r. pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wyłącznie jako laborant przy pracach w zakładach anatomopatologicznych i histopatologicznych. Bez znaczenia na taką ocenę jej pracy pozostaje, że odwołująca w tym czasie dodatkowo wypełniała dokumentację, bowiem głównymi pracami przez nią wykonywanymi w trakcie dniówki roboczej, były prace przy opracowaniu i przygotowaniu preparatów z tkanek i płynów ustrojowych, które następnie podlegały badaniom mikroskopowym przez patomorfologów.

Dla kwalifikacji pracy ubezpieczonej jako pracy w szczególnych warunkach decydujące znaczenie ma miejsce wykonywania pracy w zakładzie anatomopatologicznym i histopatologicznym. Nie wyklucza uznania określonej pracy za prace w szczególnych warunkach, realizowanie innych czynności związanych z zasadniczym procesem pracy. W przedmiotowej sprawie czas poświęcany przez odwołującą na pracę z dokumentacją, miał właśnie immanentny charakter z wykonywaniem pracy w zakładzie anatomopatologicznym i histopatologicznym. Należy bowiem pamiętać, że ubezpieczona wypełniała wyłącznie dokumentację związaną z opisem próbek, w zakresie opisanie ich pochodzenia i przeznaczenia.

Prace w sekcjach i zakładach anatomopatologicznych, histopatologicznych i medycyny sądowej, wymienione zostały w wykazie A, dział XII, poz. 3, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

Tak więc odwołująca w całym spornym okresie wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wyłącznie prace w szczególnych warunkach, określone w wykazie takich prac.

Bez znaczenia pozostaje, że ZUS zakwestionował zapisy wystawionego przez pracodawcę świadectwa pracy z wykazanymi okresami pracy w warunkach szczególnych. Fakt wykonywania takiej pracy został bowiem wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia, w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84,

uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe rozważania, należało uznać, że I. H. legitymuje się 15 letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Wobec faktu, że ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki uprawniające ją do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję jak w sentencji wyroku.

(-) Sędzia del. Magdalena Kimel